

**MEMOIRER OG BREVE.
XXXI, ERINDRINGER AF
PASTORINDE PAULINE
PETERSEN F. CLAUSEN**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649097234

Memoirer og breve. XXXI, Erindringer af pastorinde Pauline Petersen f. Clausen by Julius Clausen

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

JULIUS CLAUSEN

**MEMOIRER OG BREVE.
XXXI, ERINDRINGER AF
PASTORINDE PAULINE
PETERSEN F. CLAUSEN**

**MEMOIRER
OG BREVE**

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN og P. FR. RIST.

XXXI

ERINDRINGER

AF

PASTORINDE

PAULINE PETERSEN

F. CLAUSEN

FHV. KGL. SKUESPILLERINDE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISKE FORLAG
KØBENHAVN

1919

ERINDRINGER
AF
PASTORINDE
PAULINE PETERSEN
F. CLAUSEN.
FHV. KGL. SKUESPILLERINDE.

UDG. AF JULIUS CLAUSEN OG P. ER. RIST.

COPYRIGHT BY GYLDENDALSKE
BOGHANDEL, NORDISK FORLAG 1919

TRYKT I 900 EKSEMLARER

LANGKJÆRS BOUTRYKKERI
KØBENHAVN

INDLEDNING

Aнна Pauline Margrethe Clausen var født den 2. Oktober 1803. Hun var Datter af en norskfødt Toldembedsmand i Vordingborg og henlevede sin Barndom under — i psykologisk Henseende — ret besynderlige Forhold. Under sin ensomme Udvikling hengav hun sig til ideelle, sværmeriske og sentimentale Drømmerier og Fantasier, Tilbøjeligheder, der vel tildels var nedarvede, men ogsaa stærkt paavirkede af Tidens æstetiske Interesser. Derom fortæller hun selv paa en naiv og indtagende Maade, der mangen Gang tager sig ud som Bekendelse eller Skriftemaal. Fra Opholdet i en kedelig og aandløs Provinsby (Nyborg) føler hun sig stærkt draget af en Længsel efter Livet ude i Verden, og da hun som en ung Pige med faa Kundskaber, men med en umættelig Trang efter at læse og lære, kommer i Besøg i Kjøbenhavn, faar ved Tilfældets Magt hendes, efter Poesi og Skønhed, vansmægtende Aand en ny Retning og samler sig i en Higen efter et bestemt Maal.

Det er Theatret, der lokker hende.

Under den mærkelige Væxt og Blomstring paa Aandslivets forskellige Omraader, der i Slutningen af det 18. og i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede skyder frem, medens en ny og frodig Literatur samler Folket i skønliterære Interesser, danner der sig en mangfoldig Mængde Foreninger og Klubber, der dyrker Poesi og Musik og ikke mindst dramatiske Fremstillinger, alt under en vis selskabelig Form. Det bliver Privatthe-

atrenes og Dilettanternes Tid. Det bliver en Livsfornødenhed for Samfundets forskellige Lag enten selv at spille Komædie eller i hvert Fald at se Slægt og Venner gøre det. Dilettantskuespil bliver et Moderaseri, der griber alle, og høje Embedsmænd saavel som helt udannede Haandværksfolk optræder som Skuespillere paa de private Theatre, som opstaar i deres Omgangskreise, de fleste med ret ynkelige og tidt latterlige Resultater. Men af og til udvikler der sig virkelige Talenter blandt disse Forsøg, der kommer Kunsten til gode.

Af disse utallige Foreninger skal her kun nævnes det største og mest bekendte: „Det dramatiske literære Selskab“ eller „Borups Selskab“, som den kaldtes efter Theaterlokalets Vært.¹⁾ Thi det var til dette Selskab, at den unge Pige fra den lille Provinsby fik Adgang. Hun havde aldrig før været rigtig „ude mellem Folk“, og hun var derfor i sit Væsen og sin Optræden i høj Grad forlegen, sky og usikker og uden Herredømme over sig selv, hvilket hun meget yndefuldt ofte beklæder i sin Omtale af det før hende saa mærkelige Faktum, at hun pludselig befinder sig i Samfund med de fornemste og berømteste Medlemmer af Kjøbenhavns bedste Selskab.

Det vidner om en mærkelig Energi og om en alt beherskende Begjstring hos den unge, frygtsomme og tilbageholdende Pige, at hun, da man bevæger hende til at optræde paa Scenen i „Borups Selskab“, fuldstændig overvinder sin Usikkerhed og Skyhed, naar hun staar paa Scenen og spiller en Rolle, hvorimod hun, naar hun, som hun siger, „er sig selv“, føler sig forlegen og Angst for Mennesker.

Pauline Clausens Energi styrer nu hurtigt henimod at blive virkelig Skuespillerinde, hun troer urokkelig paa sit Kald og sine Evner, og Tanken om hendes fattige Familie, som hun ikke vil ligge til Byrde, men

¹⁾ „Borups Selskab's Historie foreligger i en Afhandling af Jul. Clausen i Maanedsskriftet „Museum“ 1832, II.

maaske kan hjælpe, driver hende fremad. Om hendes Debut paa Det kgl. Theater den 25. Marts 1825, skriver Overskou i sin Theaterhistorie:

„Pauline Clausen, en ung Pige, lidt under Middelhøjde, gjorde allerede ved et smukt formet, ovalt Ansigt med en fint bøjet Næse og store mørke Øjne, hvori der laa Uskyldighed og Sjælsrenhed, ved en nydelig Figur og sit meget tækkelige Væsen et behageligt Indtryk og den — skøndt hendes Talestemme var noget haard, dyb, og hvor den skulde gives Kraft, skrattende — rene, naturligt nuancerede Diktion, saavel som hendes rigtige Gebærdespil røbede gode Anlæg for Fremstillingen af det Naive og Ædle. Hun vandt stort Bifald, og i flere Roller, hvoriblandt et Par af tragisk Præg, viste hun saa mærkelige Fremskridt, at hun sikkert vilde være bleven en meget yndet Skuespillerinde, dersom hun ikke tidligt havde forladt Theatret“.

Overskou bemærker ogsaa om hende og en anden samtidig Debutantinde (Jfr. *Beyer*):

„Begge disse Damer besad forresten ved deres Tiltrædelse en hos det kvindelige Personale ikke almindelig Aandsdannelse og gjorde sig bemærket ved smaa literære Arbejder; Jfr. *Clausen* fremkom endogsaa med en ret vakker, metrisk Oversættelse af Körners „*Toni*“.

I April 1827 blev hun kongelig Skuespillerinde.

I sine Memoirer fortæller hun selv om sin Stilling ved Theatret i de syv Aar og hvorledes den trods alt bliver hende en Skuffelse. Hun holdes oppe ved sin Lyst til Arbejde og Studier og ved sit rene, sværmeriske Sind, der maler hende Livets mørke Sider gyldne og rosenrøde; men selv om hun har været større Skuespillerinde end det nu er muligt at kunne bedømme, manglede hun Evne til at gøre sig gældende og til at tage Kampen op mod de Intriger og Kabaler, der næsten altid udkæmpes i den rutinerede Trup, der har hjemme i Kulissernes Verden, hvor den „Uskyldighed og Sjælsrenhed“, som Overskou taler om, ikke spiller nogen stor Rolle.

IV

Hun vil selv fortælle derom, og gennem hendes hele Fortælling vil man se, hvorledes hun gennem Livets Skuffelser udvikles, og gennem en betagende sværmerisk Forelskelse modnes til en stærk, selvbevidst og dygtig Kvinde.

I September 1832 tager hun sin Afsked fra Theatret, efter et halvt Aar før at have ægtet Lærer ved Landkadetakademiet. cand. theol. *Henrik Petersen*, der fra 1834 i 19 Aar er Præst i Kastellet og derefter fra 1853 i Allerslev i Præstø Amt, hvorfra han tager sin Afsked 1869.

I hine Tider var Overgangen fra Skuespillerinde til Præstekone et stort Spring; det vidner om at *Henrik Petersen* har været en baade modig og fordomsfri Mand, at han turde vove at modtage hende i Springet.

Efter at hun havde forladt Theatret og var indtraadt i det ægteskabelige Liv, antager hendes Optegnelser en hel ny Karakter. Hun gaar nu ganske op i sine husmoderlige og moderlige Pligter og helliger nu Virksomheden som Hustru og Moder hele sit Liv til Velsignelse og Glæde for sit Hjem, som hun med sine mange literære og kunstneriske Interesser selv er en Pryd for. Men dette sidste Afsnit af hendes Liv og hendes Memoirer — som hun begynder at nedskrive c. 1842 — har ingen almindelig Interesse for Læserne; det tilhører ganske det intime Privatliv indenfor Hjemmets Vægge. Men spredt imellem disse Beretninger om denne Periode af hendes stille og ensartede Liv fortæller hun en Del om sin Samtid om dens Begivenheder, særligt om det danske Hof og de til dette knyttede Personligheder, som muligvis kan have Interesse. Hendes — maaske fra Kulisserne tilegnede — Tilbøjelighed til at fortælle Anekdoter er af Udg. modereret ved kun at medtage de værdifuldeste, og af disse kun dem, for hvilke der anføres bestemte Kilder.

Hun fortsatte hele sit Liv igennem sine digteriske